

Placemaking Hoek van Holland

Het Voorduin op de kaart

30 maart 2023

Colofon

Opdrachtgever

Naam

iCOON HvH BV

Contactpersonen

Helma Vlemmings & Ard Bezemer

Adres

Strandweg 485

3151 HV Hoek van Holland

Telefoon

06 51 98 65 40 / 06 82 64 81 30

E-mail

post@icoonhvh.nl

Website

www.icoonhvh.nl

Objectgegevens

Object

Voormalige munitiebunker

Adres

Badweg 1b

3151 HA Hoek van Holland

Monumentenstatus

Gemeentelijk monument

Projectteam

Projectleider

Margreet Temme

Telefoon

06 16 37 48 89

E-mail

margreet_temme@hotmail.com

Beeldend kunstenaar

Krijn de Koning

E-mail

krijn@krijndekoning.nl

Architect

Roderik van der Weijden

E-mail

r.v.d.weijden@gmail.com

Kunstenaar

Joram Raaijmakers

E-mail

joram.raaijmakers@gmail.com

Copyright

UITZWAAI® 2023 Helma Vlemmings

POORT van het Voorduin® 2023 Margreet Temme

Inleiding

Museum

Museum iCOON ligt op een prachtige plek in Hoek van Holland; centraal in de duinen, tussen de Waterweg en de Noordzee: een kleinschalig museum van grote kwaliteit in wording.

Het museum is geopend in 2021 en heeft exposities gevoerd van nationaal en internationaal bekende kunstenaars. Het wist al een aantal keren de aandacht op zich gevestigd, onder anderen tijdens 150 jaar Nieuwe Waterweg en de Art Week Rotterdam.

Dit projectplan geeft een beeld van de ambities van iCOON voor de komende jaren. Doel is om Hoek van Holland verder op de kaart te zetten en aan te sluiten op de ambities en visie voor Hoek van Holland als vierseizoenenbadplaats, door het laten ontstaan van een kleinschalige hotspot in en om iCOON waar het fijn is om te zijn, ook als je niets met moderne kunst hebt. Een plek waar de geschiedenis zichtbaar wordt en beleving biedt voor Hoekse, Rotterdamse, Nederlandse en internationale bezoekers.

iCOON vormt de schakel tussen het dorp, de duinen en de Waterweg en is bereid zich samen met gemeente en andere ondernemers in het Voorduin de komende jaren in te zetten voor de kansen die er zijn binnen Natuur & Landschap en Militaire geschiedenis.

Geschiedenis

iCOON is gevestigd in de oude munitieopslag van de bunkerformatie Nordmole uit de Tweede Wereldoorlog, gelegen in het Voorduin achter de Atlantikwall. De bunkers waren na de oorlog overbodig en het merendeel is overdekt met zand dat vrijkwam bij de aanleg van de Maasvlakte. De munitiebunker is niet begraven en bood jarenlang onderdak aan het in 2019 gesloten veerdienst- en reddingmuseum Jan Lels.

In 2020 heeft Rotterdam het bunkercomplex als ensemble aangewezen als gemeentelijk monument. Na verwerving is de bunker door nieuwe eigenaren Helma Vlemmings en Ard Bezemer getransformeerd tot een kunstruimte voor minimalistische kunst en vormgeving.

Ligging van het bunkercomplex als onderdeel van de Atlantikwall

Projectvoorstel

Ambitie

De exposities die momenteel lopen zijn kleinschalig, gezien de ruimtelijke mogelijkheden van de bunker en de aard van het museum.

De bunker ligt inmiddels verdiept aan de dubbele rotonde van de Badweg, waarbij de kruin van de bunker nog net boven het straatniveau uitkomt. Hoewel de locatie prominent aan de openbare weg ligt, is de bekendheid niet groot. Vanaf het trottoir voert een trap naar beneden, waar de vooringang is. Aan de Koningin Emmaboulevard daalt een glooiend pad af naar een lager en beschut gelegen achteringang van de bunker. Het Voorduin is inmiddels bijna geheel begroeid met dicht struikgewas.

De eigenaren hebben de ambitie om de mogelijkheden van het museum en de beleving van de bunker en het Voorduin op een hedendaagse wijze te vergroten. Als POORT van het Voorduin is de locatie toegankelijk voor alle bezoekers en bewoners van Hoek van Holland en kan het de aanleiding vormen om het gebied met de Atlantikwall, het museum en de Nieuwe Waterweg te bezoeken en te beleven.

Het terrein om de bunker is niet afgesloten en er staan sinds de opening van het museum wisselende kleine ruimtelijke kunstobjecten van jonge kunstenaars die het publiek kan bezichtigen. Dit is een start om (minimalistische) schoonheid vanuit de leegte te laten ontstaan.

Kunstenaars

De samenwerking met verschillende kunstenaars, die bij tijd en wijle in het museum werken en exposeren, heeft geleid tot het idee om twee tijdelijke werken te realiseren op het eigen terrein, waarbij heden, verleden en toekomst samenkomen.

Hiervoor is samenwerking gezocht met twee Nederlandse kunstenaars: Krijn de Koning en Joram Raaijmakers. Zij hebben beide op hun eigen manier vorm gegeven aan de vraag om op hedendaagse wijze verbinding te maken met de geschiedenis als gebied en de bunker als gebouw.

Het kunstwerk en de UITzWAAI uitkijktoren zijn hiervan het resultaat. Het is de bedoeling dat deze werken openbaar toegankelijk zijn wanneer het museum geopend is, de mogelijkheid ontstaat dan eveneens om kleinschalige activiteiten te organiseren in de buitenruimte achter de bunker.

De objecten worden gebouwd om maximaal vijf jaar te blijven staan.

Vorbereiding en participatie

Over dit plan wordt al geruime tijd nagedacht en is in Hoek van Holland en in Rotterdam aan meerdere partijen gepresenteerd. Dit heeft er onder anderen in geresulteerd dat voor beide kunstwerken financiële bijdragen zijn toegezegd:

- *CBK Rotterdam (BKOR - Beeldende Kunst & Openbare Ruimte)* zegde 15.000 euro toe voor het kunstwerk van Krijn de Koning;
- *Gebied Hoek van Holland* (bewonersinitiatief via *Opzoomer Mee*) zegde eveneens 15.000 euro toe voor de UITzWAAI uitkijktoren van Joram Raaijmakers.

De uiteindelijke investering zal beduidend hoger zijn, maar deze bijdragen worden zeer gewaardeerd en tonen aan dat er draagvlak is voor dit voorstel.

In het kader van 'placemaking' is er afgestemd met Ferry Pronk (Stadsontwikkeling gemeente Rotterdam) en Sarah Pranger (projectmanager gemeente Rotterdam).

Als voorbereiding voor de indiening van deze aanvraag heeft informeel overleg plaatsgevonden met onder anderen Joost Bijnen van Bureau Monumenten.

Procedure

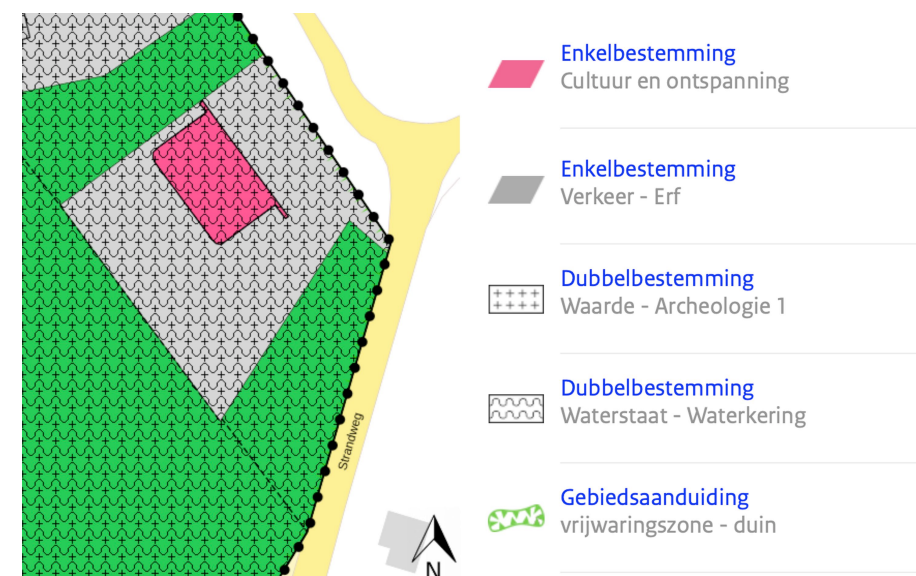
Bestemmingsplan

Om de haalbaarheid van het plan te onderzoeken, dienen wij dit in als een principe-aanvraag.

In oktober 2022 is het bestemmingsplan Hoek van Holland Voorduin van kracht geworden, waardoor uiteindelijk duidelijk werd wat de kaders zijn waarbinnen ontwikkelingen mogelijk zijn. Het bestemmingsplan is conserverend van aard.

De locatie ligt in een gebied waar bepalingen gelden met betrekking tot archeologie, waterkeringen en vrijwaringszone-duin, daarnaast is het gebied en de bebouwing aangewezen als gemeentelijk monument.

Het is duidelijk dat het bestemmingsplan geen directe bouwmogelijkheden biedt, wel kan het college afwijken van het bestemmingsplan en op die manier medewerking verlenen.

Uitsnede uit bestemmingsplan Hoek van Holland 2022

Ontwikkelperspectief

Door de gemeente is in 'Kansen voor Hoek van Holland' - Toeristisch-recreatief ontwikkelperspectief uit 2019 een aantal ambities geformuleerd voor dit gebied, waarop onze plannen goed aansluiten. In dit visie-document is een vijftal pijlers geformuleerd waarop Hoek van Holland als vierseizoenenbadplaats kan ontwikkelen.

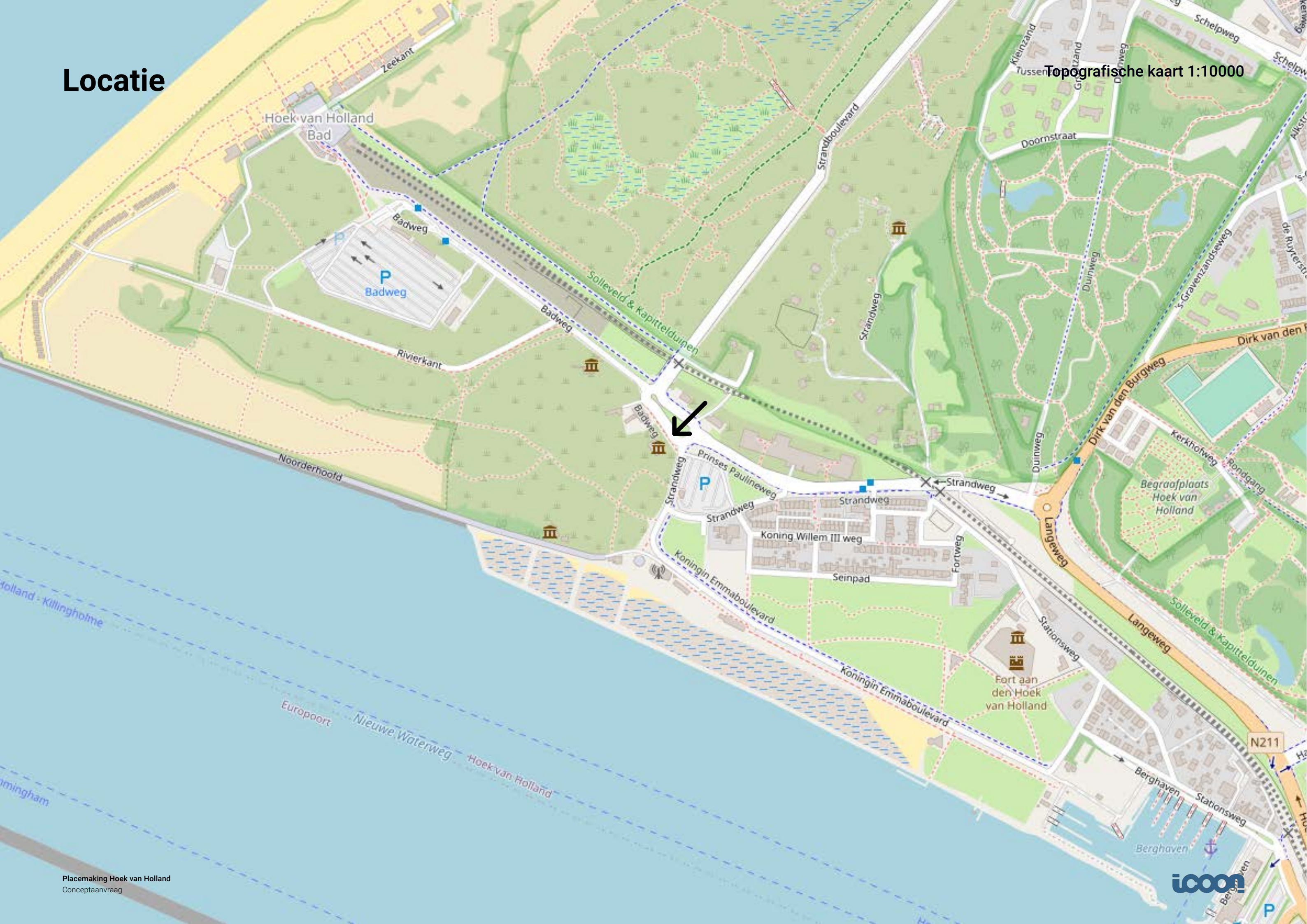
Met name binnen de pijlers Natuur en Landschap en Militaire geschiedenis kan het voorliggende plan meerwaarde bieden. De wensen van de gemeente om de Hollandse Duinen te beschermen, maar ook beleefbaar te maken, de diversiteit aan natuurbelevingsvormen te vergroten, de bestaande routes te verbeteren en nieuwe routes te maken, de Badweg meer uitstraling te geven en de Rivierkant in te richten als wandel- fietsboulevard met panorama op de Waterweg en de Maasvlakte bieden aanknopingspunten.

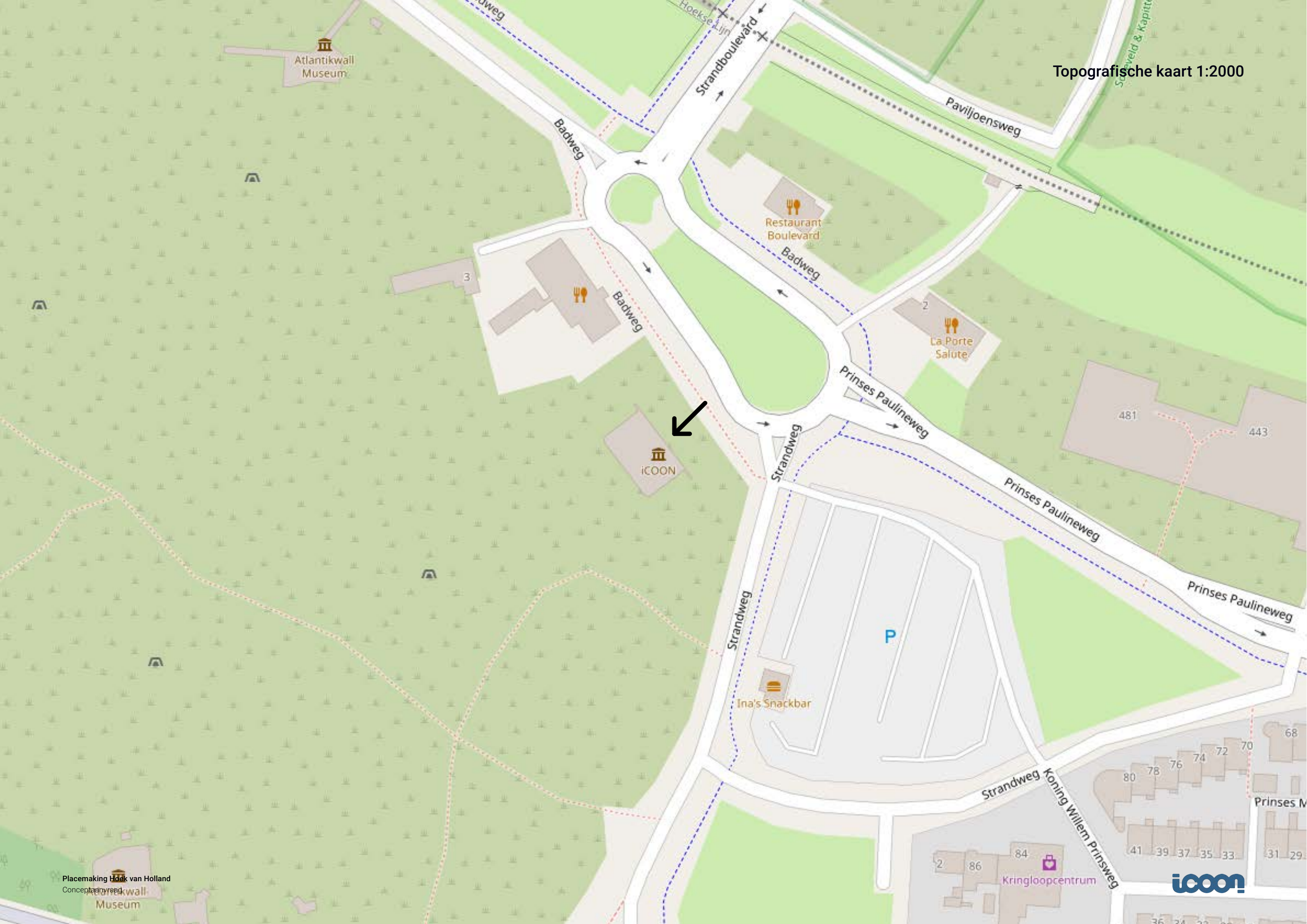
Ook de wensen van de gemeente om het culturele erfgoed van Hoek van Holland meer zichtbaar te maken, door het vrijgraven van de Atlantikwall en het Voorduin met museum als een Verdedigingspark vorm te geven of het programmeren van de bunkers met een nieuw gebruik, sluiten naadloos aan op het voorliggende plan.

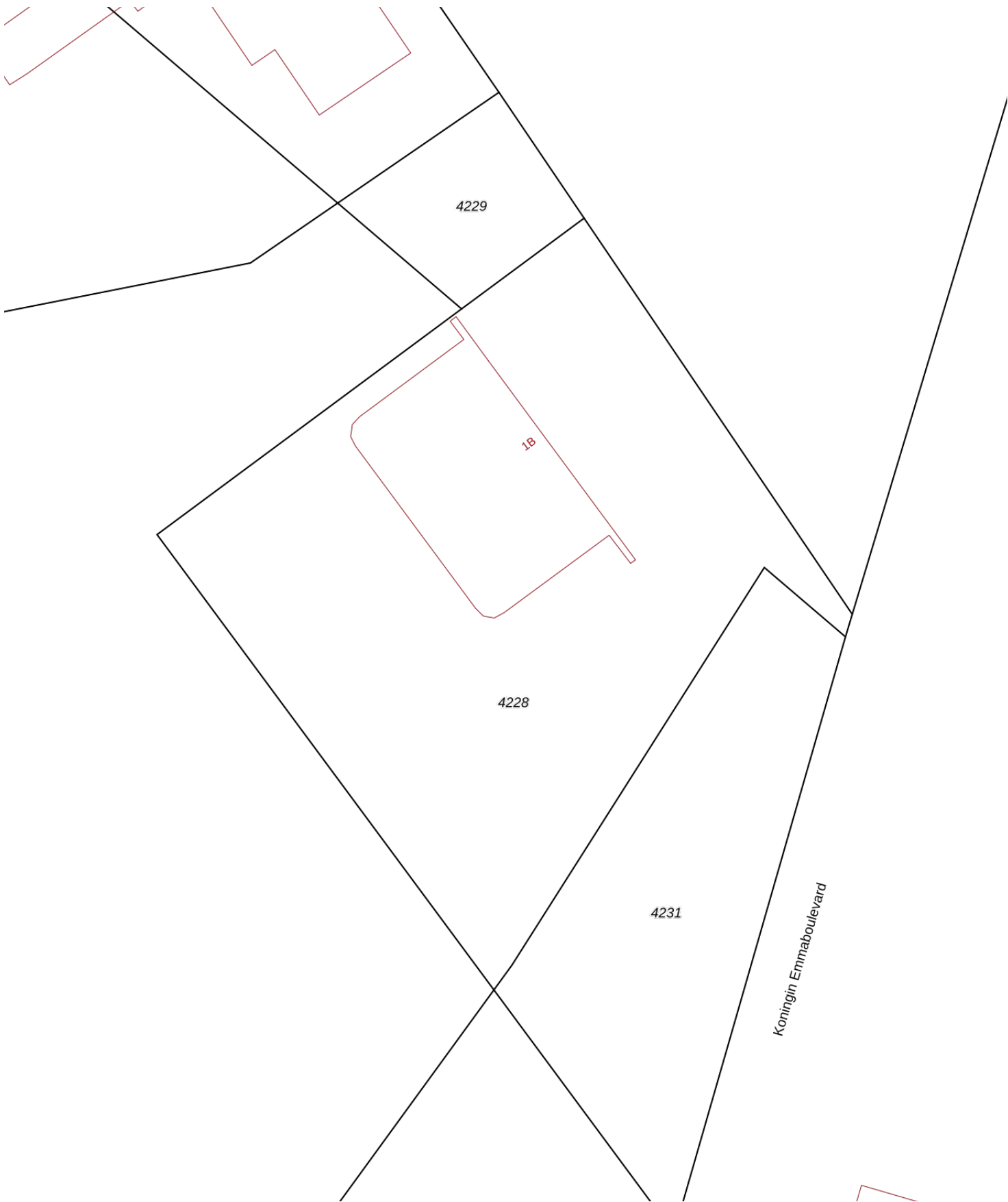
De initiatiefnemers betrekken al regelmatig andere partijen in het Voorduin en Hoek van Holland bij het museum en zij zoeken nadere samenwerking met het Zuid-Hollands Landschap en stichting Duinbehoud om op een goede manier de plannen te verwezenlijken.

Locatie

Topografische kaart 1:10000

Kadastrale gemeente Hoek van Holland
Sectie B
Perceel 4228

- 12345

25
- Deze kaart is noordgericht

Perceelnummer

Huisnummer

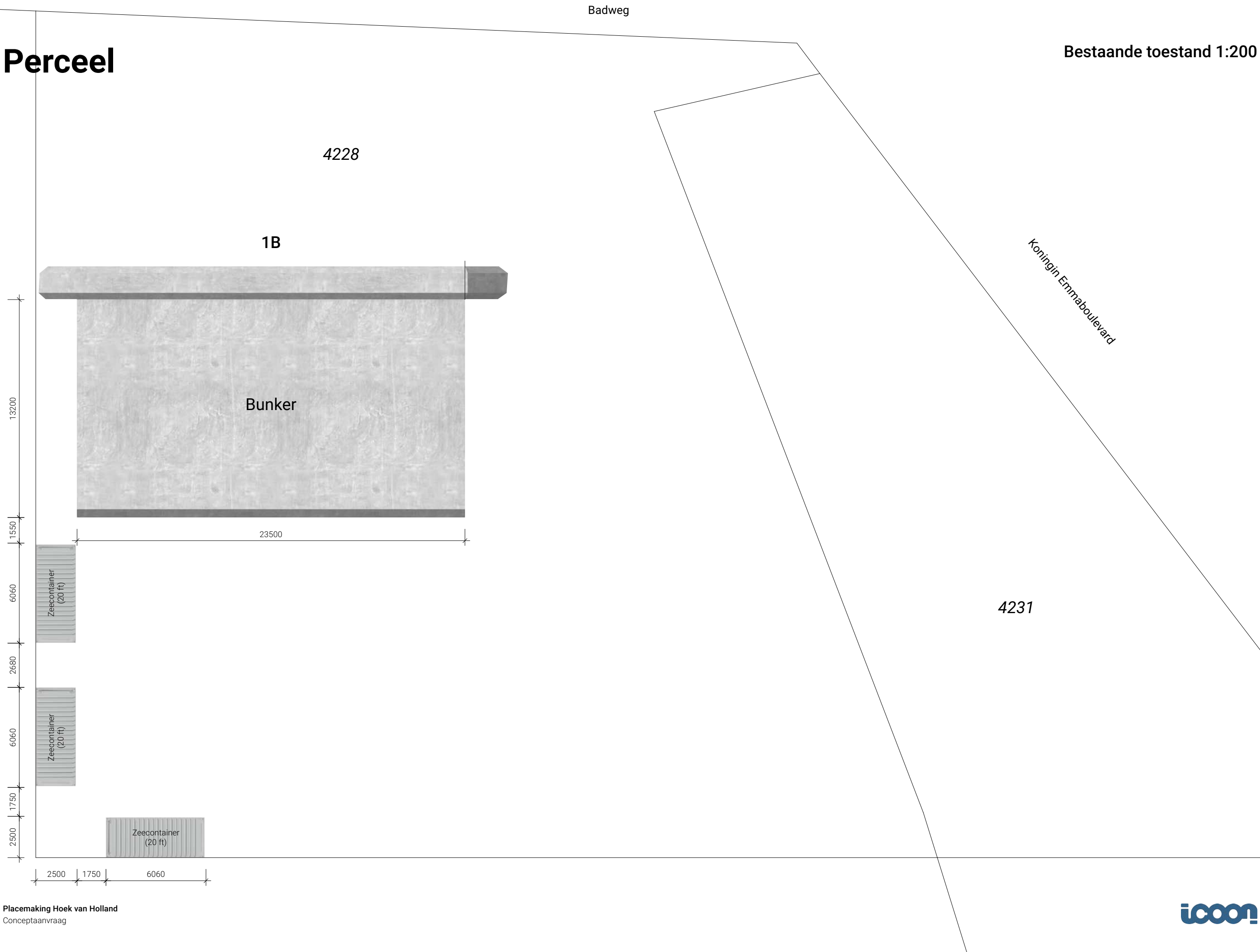
Vastgestelde kadastrale grens

Voorlopige kadastrale grens

Administratieve kadastrale grens

Bebouwing

Perceel

Badweg

Nieuwe toestand 1:200

4228

1B

Bunker

Koningin Emmaboulevard

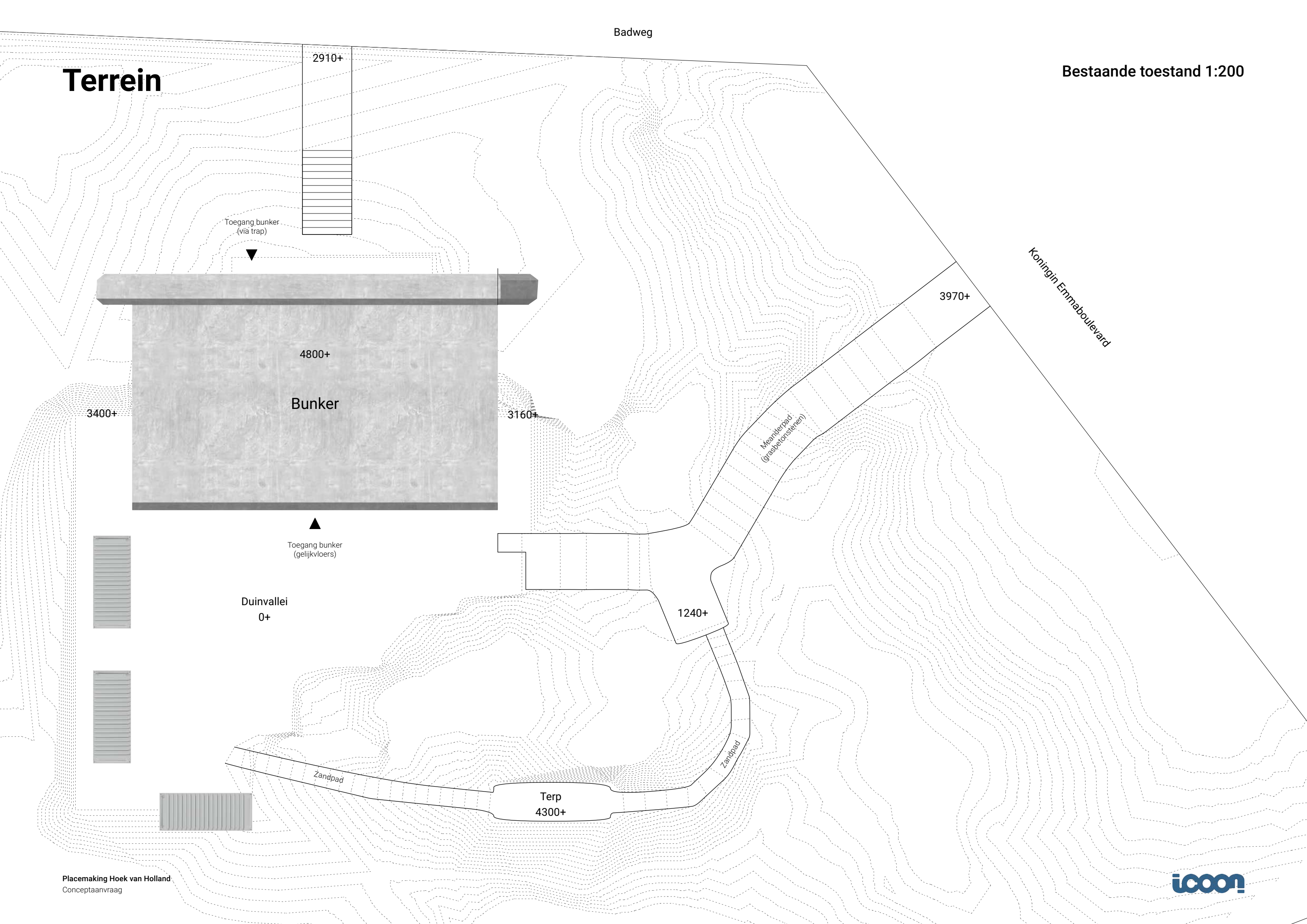
4231

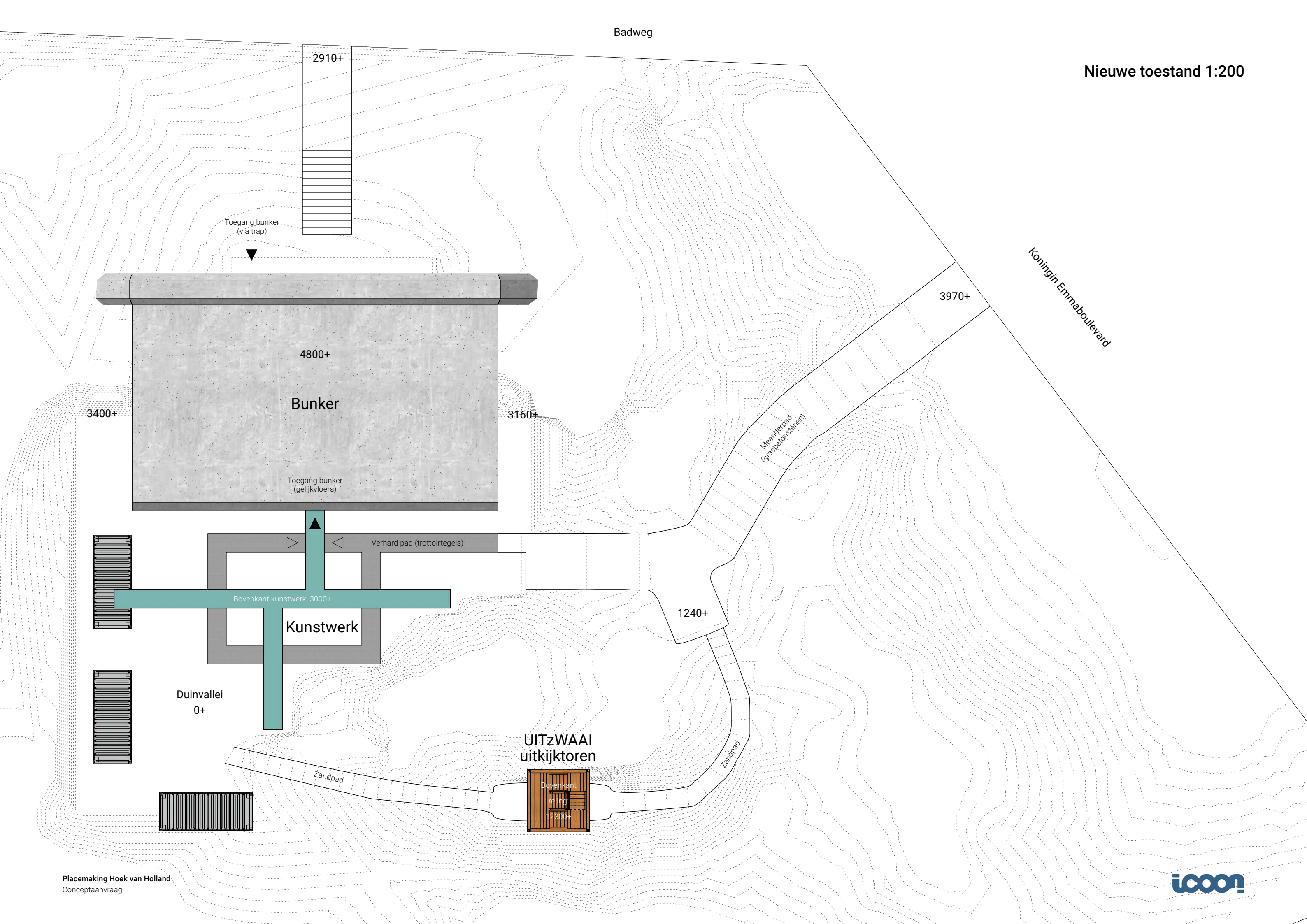
Kunstwerk

UITzWAAI
uitkijktoren

Terrein

Bestaande toestand 1:200

Kunstwerk

Krijn de Koning

Krijn de Koning maakt werk waarin de ervaring van ruimte en de verhouding tussen mensen en ruimte centraal staat. Door middel van kleur en vorm creëert hij de meest complexe installaties. Hij wil een zintuiglijke beleving van de ruimte oproepen, waardoor mensen een plek anders beleven. Het zijn altijd de omstandigheden en de plek die bepalend zijn voor de kleurkeuze.

De veelal kleurrijke installaties en bouwwerken van Krijn de Koning staan in musea in binnen- en buitenland, maar zijn domein is ook vaak de publieke ruimte, zowel binnen als buiten. Zijn werk is sterk locatiegebonden. De gebouwde kunstwerken zijn veelal toegankelijk en betreedbaar voor publiek, waardoor interactie tussen het publiek en de gebouwde omgeving kan ontstaan.

'Fort Vijfhuizen', Vijfhuizen (NL), 2005

Werk voor 'Het Groene Huis', Arboretum Domein Bokrijk, Genk (BE), 2014

'Dwelling', Turner Contemporary, Margate/Folkstone (UK), 2014

***Duinkamer*, werk voor iCOON**

Het kunstwerk van Krijn de Koning is een tijdelijk 'site-specific' bouwwerk voor het terrein achter de bunker van het museum. Het is een fysiek beeldend werk waar het publiek in, door- en omheen kan. Het werk bestaat uit drie gangen die met elkaar en met de achteringang van iCOON verbonden zijn. De open structuur van het werk wordt gekenmerkt door deuopeningen en raamopeningen, die de omgeving indelen, omkaderen en toegankelijk maken. De buitenkant van het werk is blauwgroen; een kleur die zich harmonieus verhoudt met de natuurlijke kleuren van de omgeving. De binnenkant van het werk heeft een wat meer uitgesproken zalmrode kleur, die karakter geeft aan het werk als object zelf en aan het idee van een binnenruimte.

Hoewel het kunstwerk in directe zin over de plek buiten gaat, zit er in zijn vorm ook een duidelijke verwijzing naar de dikke muren met doorgangen in het interieur van de bunker. Het werk is als het ware een binnenstebuiten gekeerd equivalent van deze muren en relateert zich op die manier aan de geschiedenis van de plek.

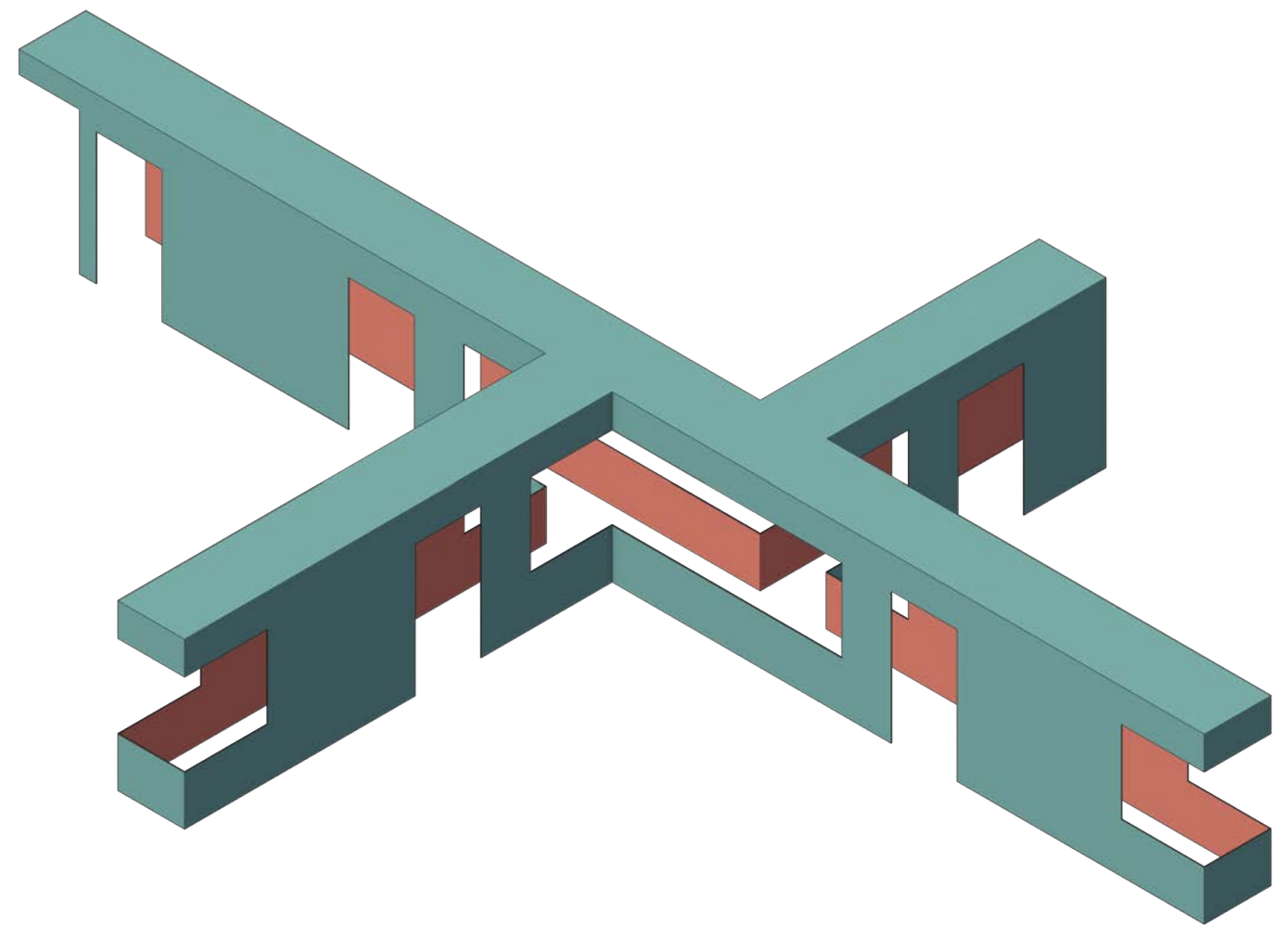
Het terrein achter de bunker van iCOON, de zogenaamde *Duinvallei*, bestaat uit een met zandduinen omgeven plek waar drie zeecontainers staan opgesteld. Het uitgangspunt van het kunstwerk is om deze, nu nog ongedefinieerde ruimte te transformeren tot een meer zichtbare, kwalitatieve en aangename ruimte, die betrokken kan worden bij de activiteiten van iCOON. De Duinkamer valt in dat opzicht, bij uitstek aan te merken als een project van 'placemaking'

Zoals in veel kunstwerken van Krijn de Koning, is bij de Duinkamer sprake van het herwaarderen van een ruimte door er iets aan toe te voegen (en er iets aan te veranderen). Door de bestaande ruimte van de Duinvallei (waarvan de kwaliteiten er wel zijn, maar die niet zo worden beleefd) te voorzien van richting en kaders, ontstaat een nieuwe conditie, die de beleving van de plek intensiveert en waar de schoonheid en het bijzondere van de plek weer zichtbaar worden.

Bestemmingsplan

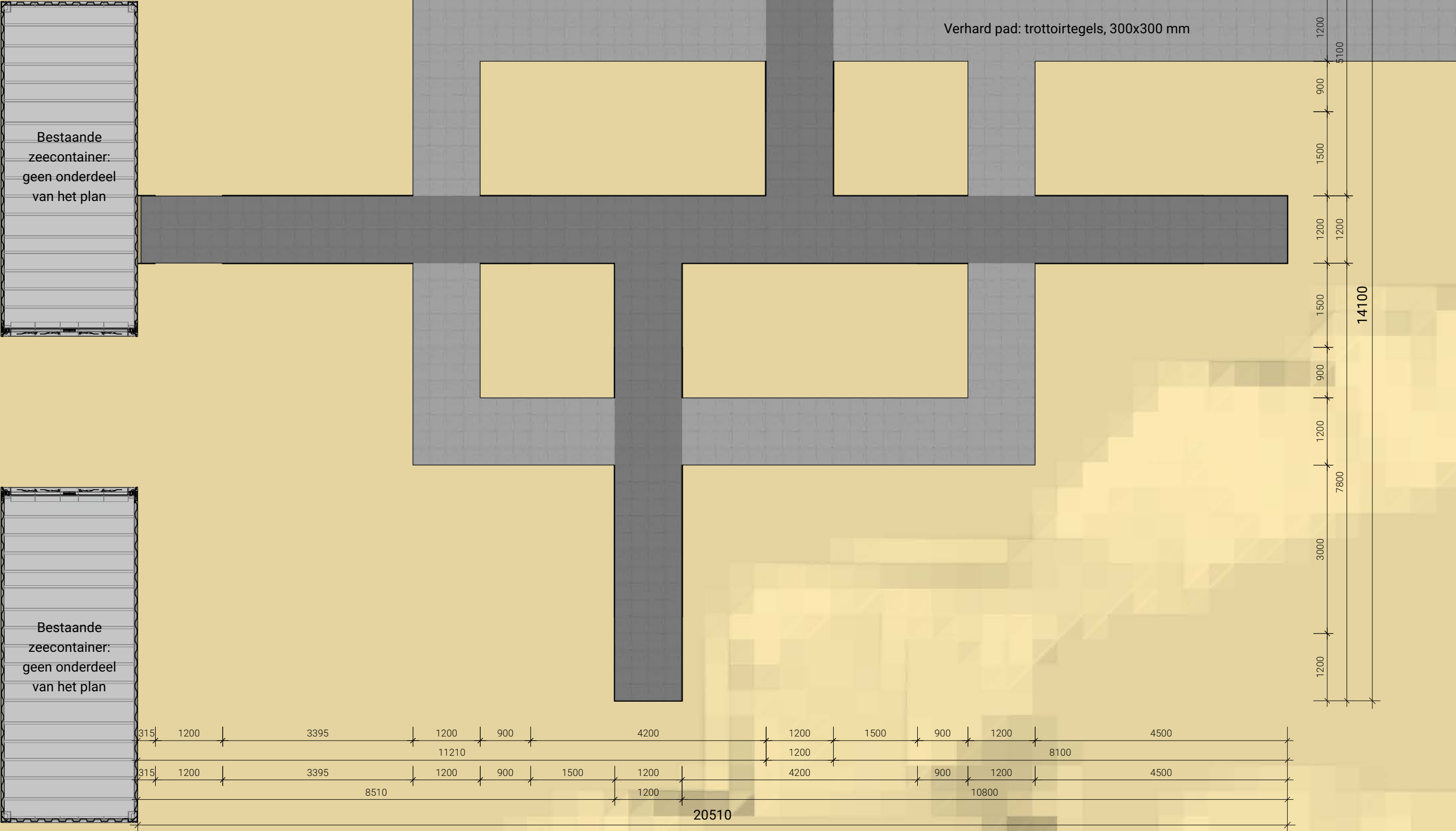
In het bestemmingsplan Hoek van Holland Voorduin is de bestemming van de bunker aangegeven: *Cultuur en Ontspanning*. De bestemming van het terrein achter de bunker is *Verkeer - Erf*.

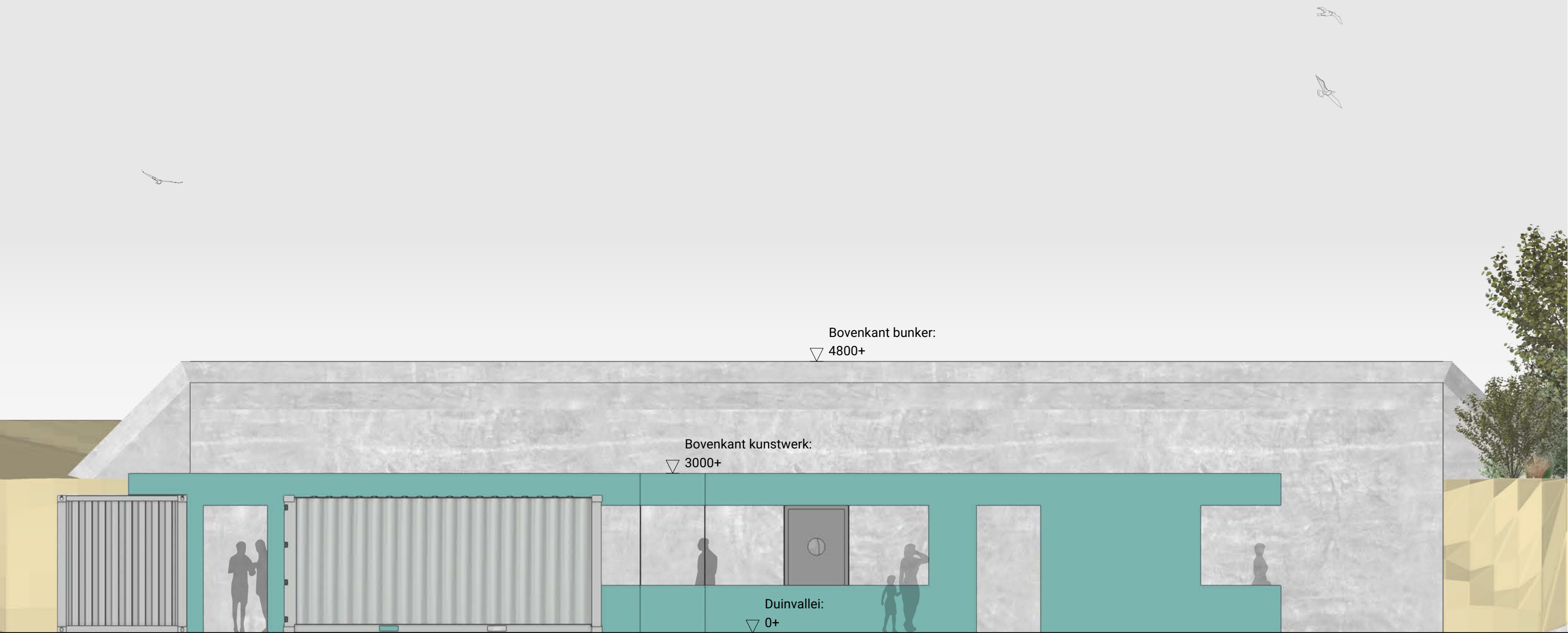
Het kunstwerk Duinkamer zou als 'bouwwerk, geen gebouw zijnde' in de bestemming van het terrein kunnen passen en goed aansluiten bij de functie van de bestemming van de bunker, namelijk *Musea*.

Plattegrond

Nieuwe toestand 1:70

Doorsnede

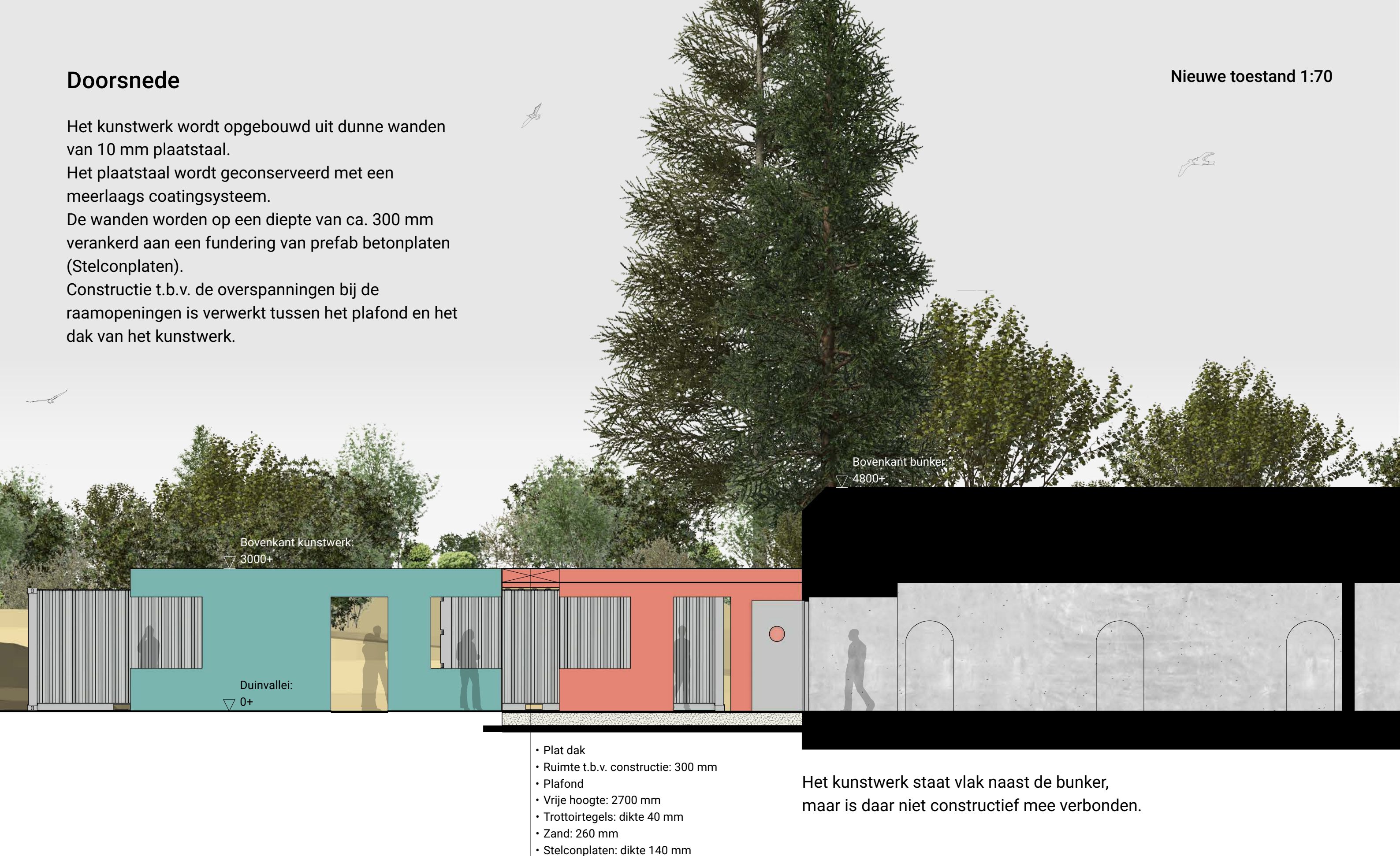
Het kunstwerk wordt opgebouwd uit dunne wanden van 10 mm plaatstaal.

Het plaatstaal wordt geconserveerd met een meerlaags coatingsysteem.

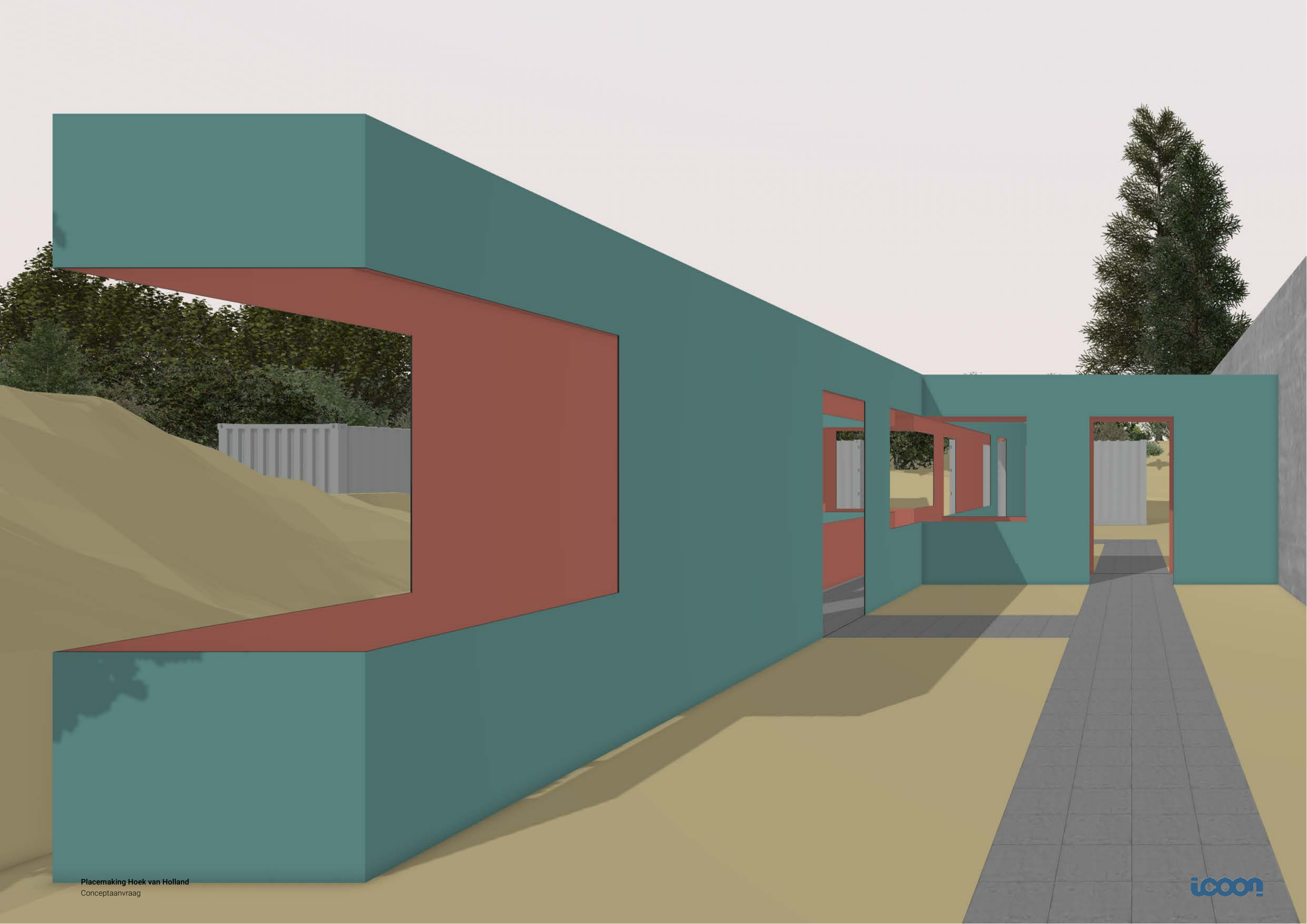
De wanden worden op een diepte van ca. 300 mm verankerd aan een fundering van prefab betonplaten (Stelconplaten).

Constructie t.b.v. de overspanningen bij de raamopeningen is verwerkt tussen het plafond en het dak van het kunstwerk.

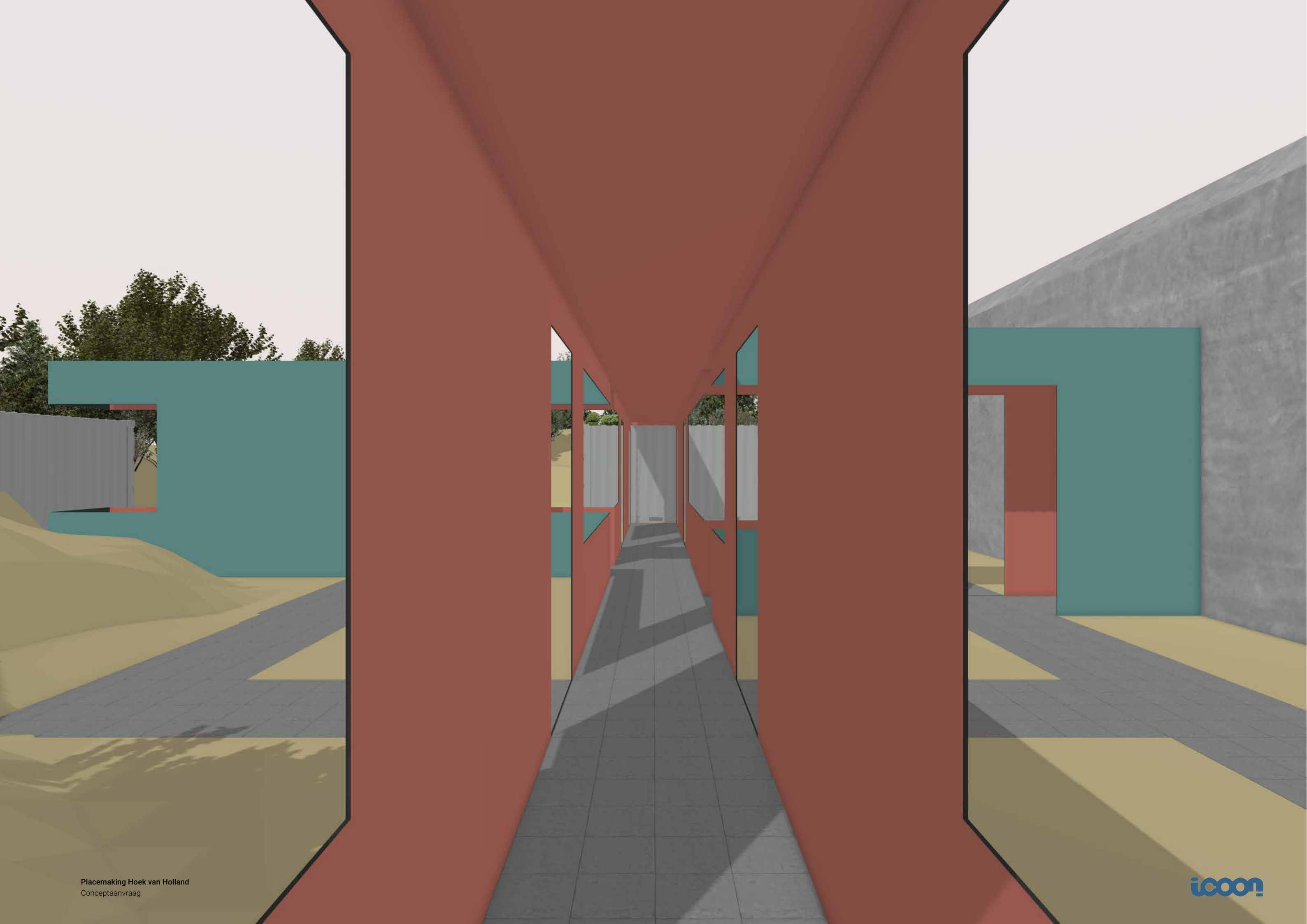
Nieuwe toestand 1:70

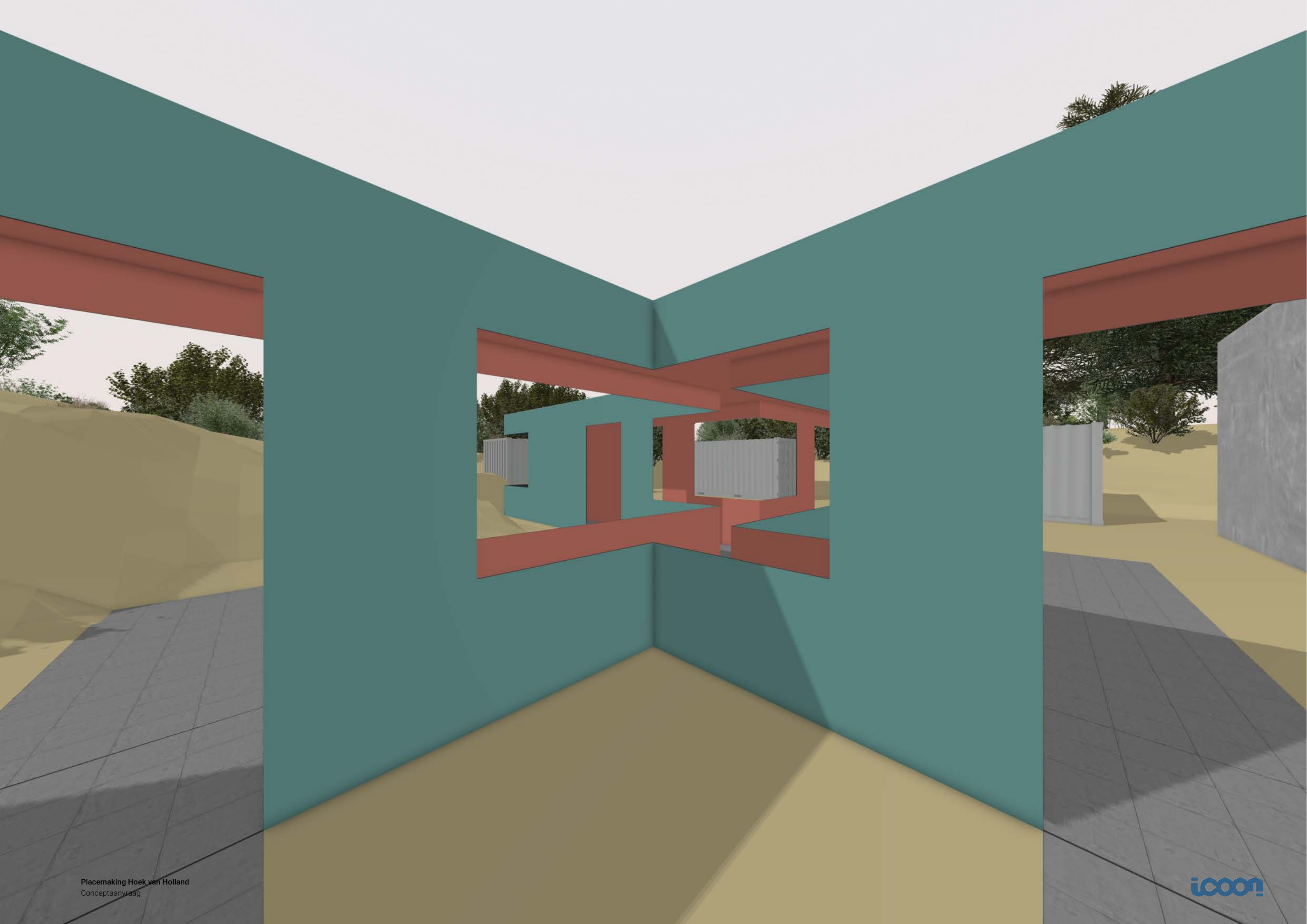

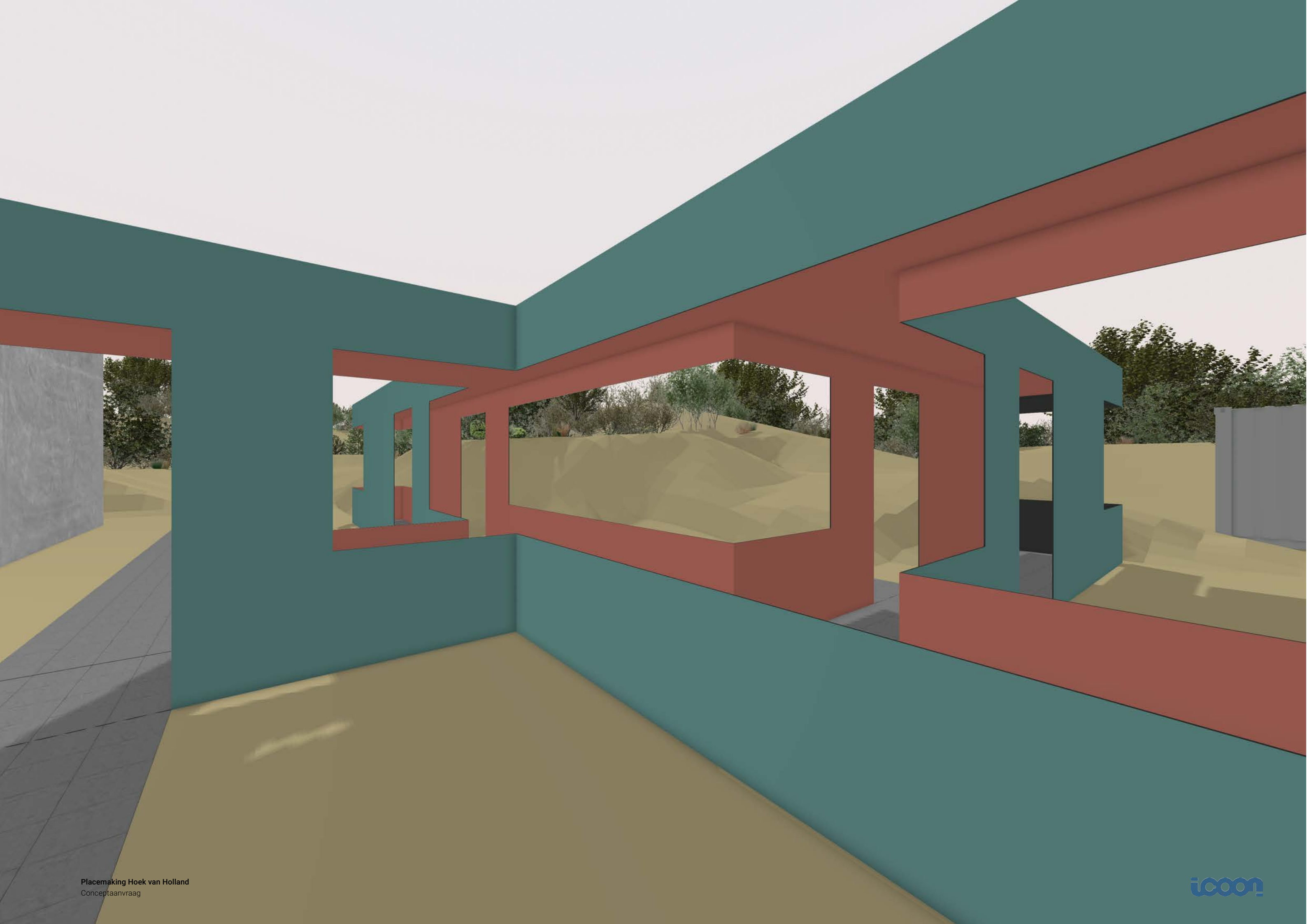

UITzWAAI uitkijktoren

situatie bestaand

situatie nieuw

PROJECTNAAM ; NR.8T2-2023

Het systeem en de bouwmethode is geïnspireerd op het markante uiterlijk van de betonnen luchtwachtoren die in de jaren 50 (industriële erfgoed uit de koude oorlog) in Nederland zijn opgezet om in tijden van oorlog vijandige Russische vliegtuigen te signaleren.

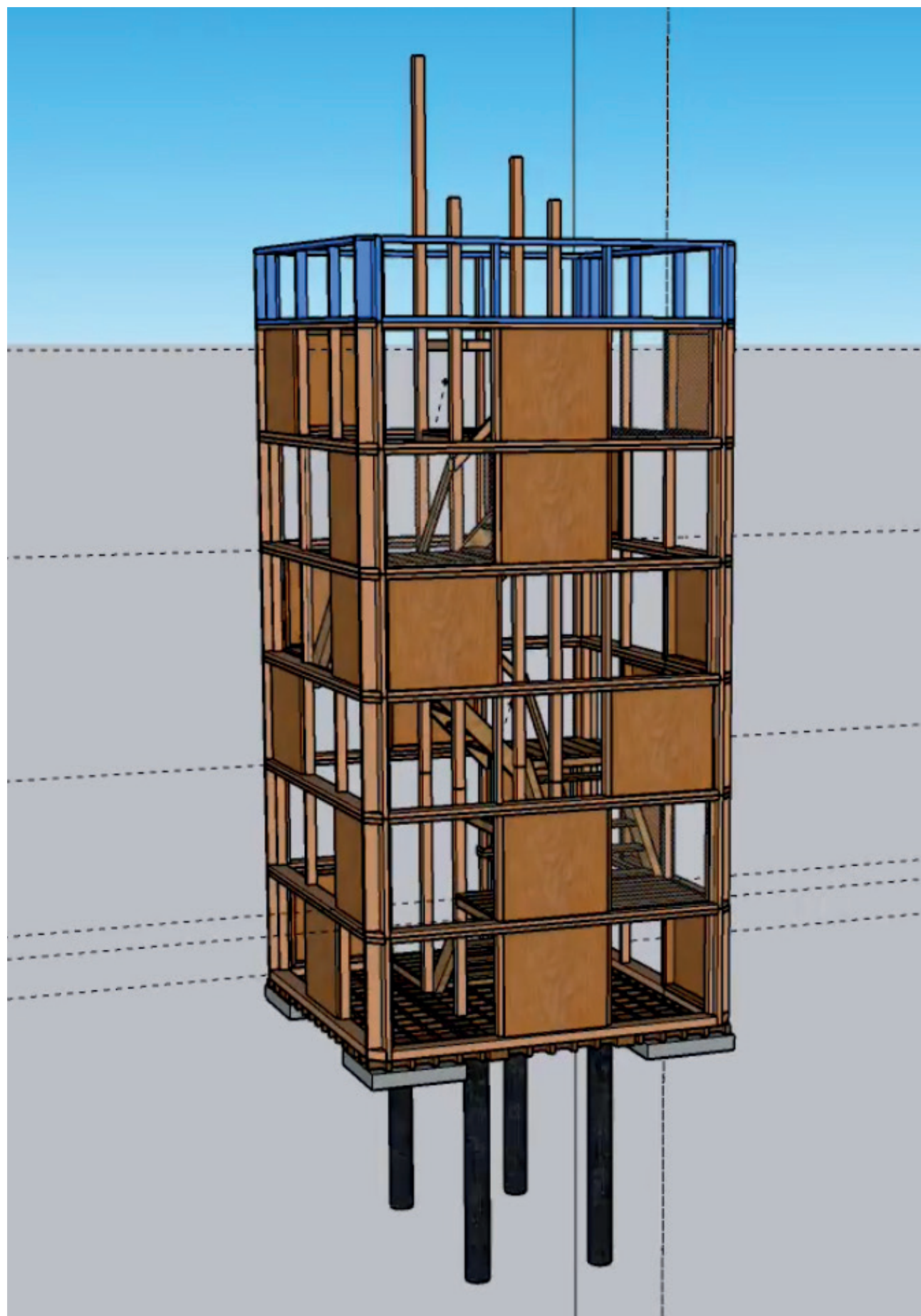
Hiermee sluit het ontwerp ook aan op 1 van de historische lagen Hoek van Holland is een gebied met duidelijke verwijzingen naar zijn geschiedenis, van de bunkers uit de tweede wereldoorlog tot de radars uit de koude oorlog.

Met dit project poog ik nieuw leven te blazen in deze bijna verloren gegane schoonheid van de koude oorlog luchtwachtoren. Maar waar de koude oorlog torens van beton werden gebouwd zal deze variant gebouwd worden met het oog op duurzaamheid en vanwege zijn tijdelijkheid van Douglas hout. Door de keuze van hout zal de uitkijktoren

ren boven op zijn terp als een boom opgaan tussen het groen en het zand van de duinen.

Maar wie van niets weet, kan dit bouwwerk ook aanzien voor een fors abstract kunstwerk, een te groot uitgevallen jachttoren of misschien wel een verdwaald object uit een klimbos, misschien een hommage van bijenverenigingen aan de honingraat. Een knipoog naar de Lee Towers. Maar niets is minder waar.

Binnen de context van de Hoek van Holland komt deze uitkijktoren goed tot zijn recht. Met zijn focus op de nieuwe waterweg verbloemt deze toren zijn referenties aan zijn historische oorsprong.

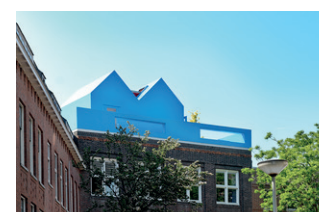
MATERIAAL

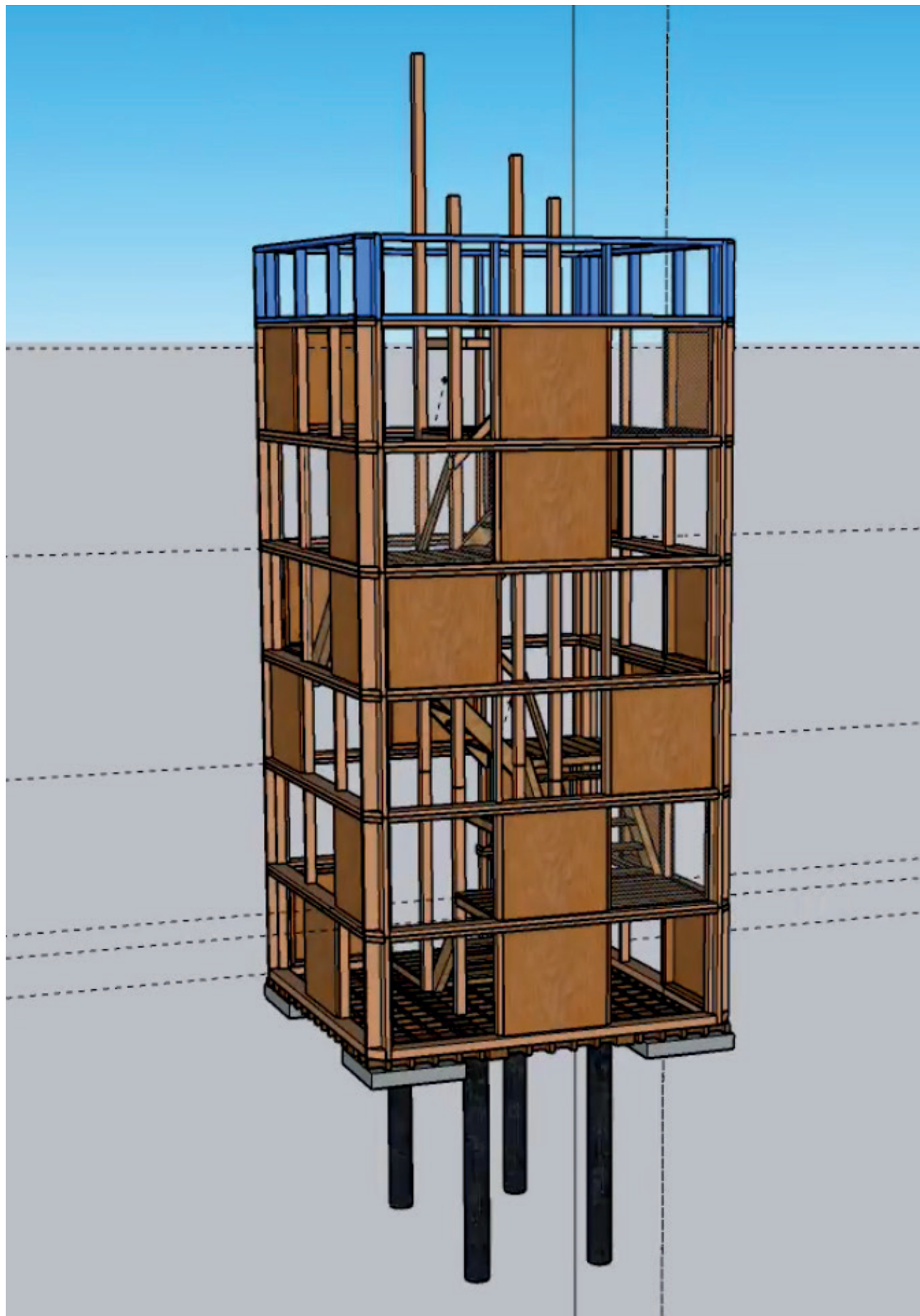
De uitkijktoren zal volledig gebouwd worden van douglas hout, douglas hout is de meest duurzame keuze en valt binnen de context van het duinlandschap als een vanzelfsprekende keuze. Het materiaal zal over tijd langzaam gaan vergrijzen en zal daarmee in het duinlandschap opgaan.

De open vlakken zullen gevuld worden met rvs valbeveiligingsnetten, dit zal voorkomen dat er tegen de toren omhoog geklommen kan worden en tevens de veiligheid biedt om van binnenuit de toren te beklimmen

KLEUR

Douglas hout heeft van zichzelf een lichtroze uitstraling die naarmate van tijd langzaam zal gaan vergrijzen, het topdeck van de toren zal in een blauwe coating gezet gaan worden dat daarmee ook verwijst naar het uitzicht op de Nieuwe waterweg. De kleur hemelsblauw zal daarmee er ook voor zorgen dat het in het oog springt en een landmark wordt in zijn omgeving.

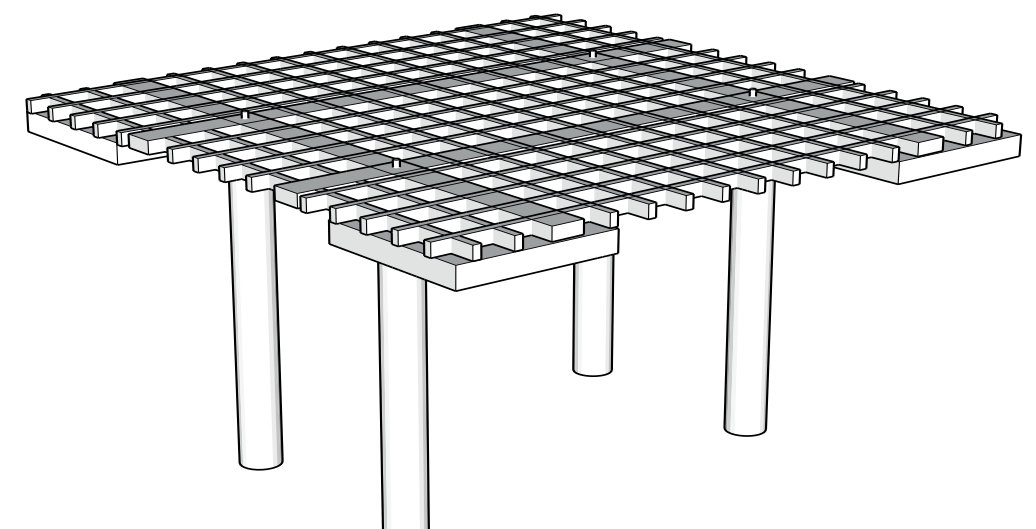

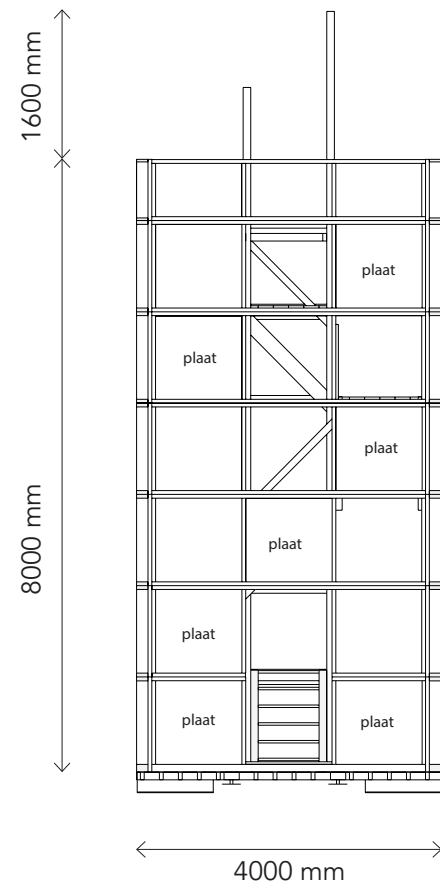

FUNDERING

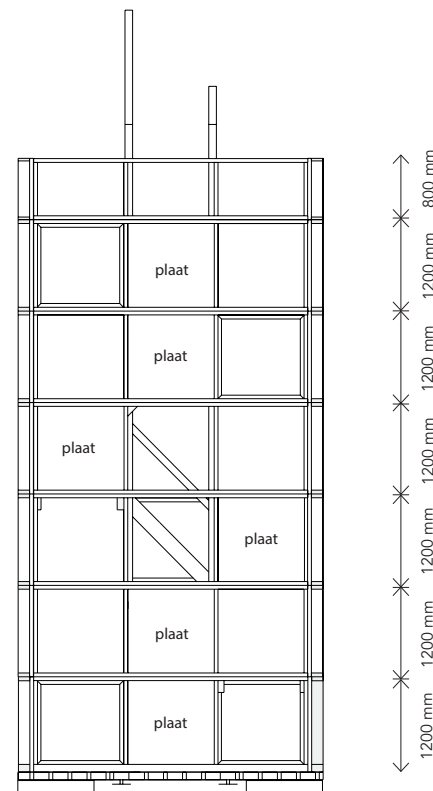
De toren en daarmee de fundering zal gebouwd worden op een bestaande terp van duinzand. er zullen 8 funderingspalen de grond in gaan. 4 in de kern en uiteindelijk 4 in elke hoek van het uitkijkplatform. deze kolommen zullen 2,4 meter de grond in gaan en zullen daarmee voorkomen dat de toren gaat verzakken en of hellen.

De exacte dimensionering en berekeningen van constructie en fundering zullen in de definitieve omgevingsvergunningaanvraag worden toegevoegd. Wel is duidelijk dat de aanlegdiepte van de palen beperkt kan zijn.

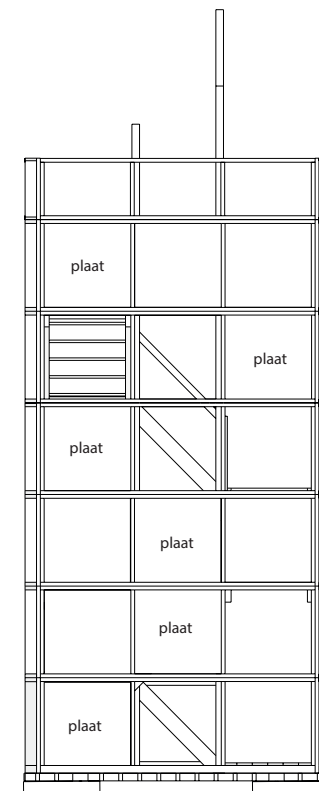

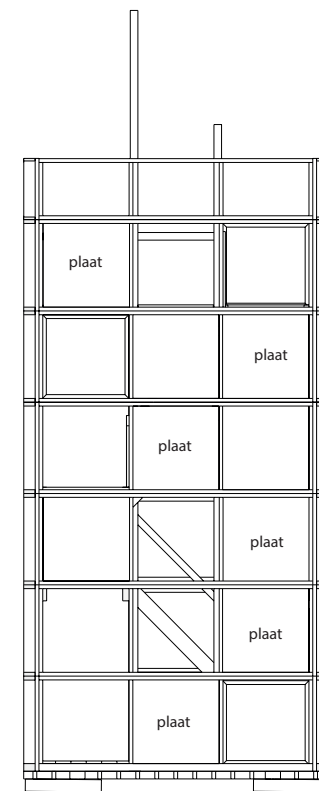
vooraanzicht

achteraanzicht

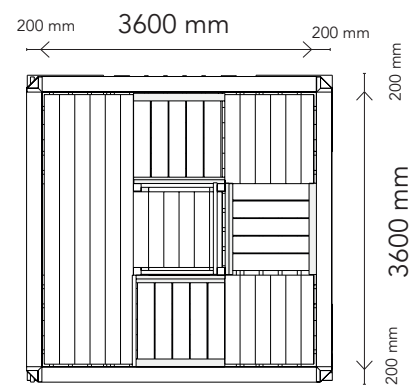

linkeraanzicht

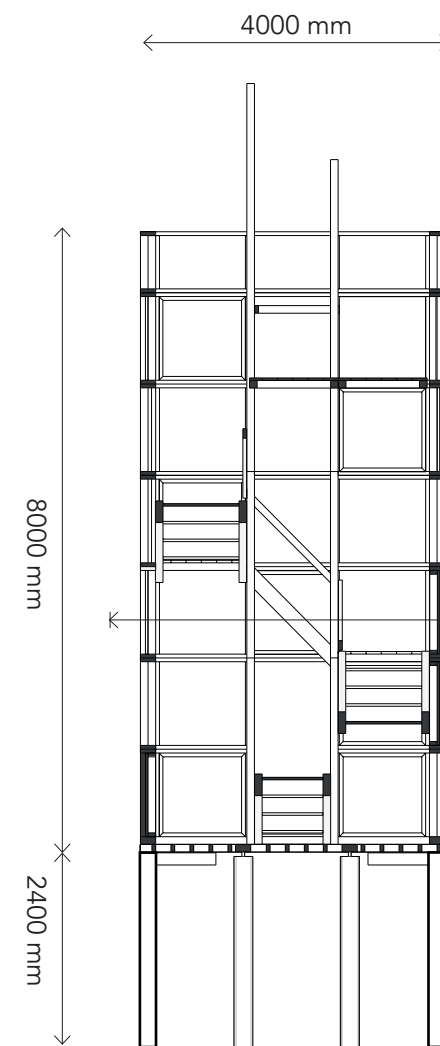

rechteraanzicht

schaal 1:100

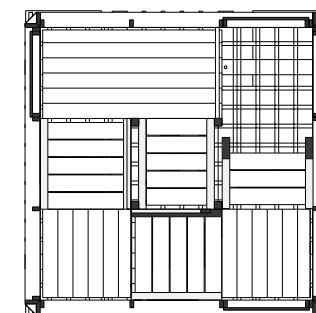

bovenaanzicht

lengtedoorsnede

dwarsdoorsnede

dwarsdoorsnede

schaal 1:100